

Klikspaan, boterspaan

Bob van der Meer, psycholoog, is expert op het gebied van pestgedrag.¹ Hij stelt voor dat scholen de volgende afspraak met hun leerlingen maken: niemand heeft het recht om te klikken, maar wel het recht én de plicht melding te maken van pestgedrag van medescholieren (De Volkskrant 6/2/2008, p.2).² Hetzelfde geldt, wat hem betreft, voor wapen- en drugsbezit. Als scholieren wapens op zak hebben, is het risico te groot dat ze deze gebruiken om hun kwelgeesten mores te leren.

Van der Meer kiest dus positie in drie vragen: (a) Is melding van pestgedrag klikken? (b) Is melding van drugsbezit klikken? (c) Is melding van wapenbezit klikken? Ik behandel ze achtereenvolgens.

(a) **Pesten** is (anders dan plagen) een vorm van psychische en/of fysieke mishandeling. Wie kennis heeft van het feit dat een kind of een vrouw of een man tekens weer mishandeld wordt, heeft de zedelijke plicht om daarvan aangifte te doen. Hetzij bij de politie dan wel bij een vertrouwensinstantie. Het is immoreel om iemand die in nood zit, aan z'n lot over te laten.

Mishandeling is tevens een misdrijf. Het is een wettelijke *burgerplicht* om aangifte te doen van ernstige misdrijven die de burger ter kennis komen; en iedere burger is *bevoegd* om van andere strafbare feiten 'aangifte of klacht' te doen (Wetboek van Strafvordering artt. 160 en 161).³

Pesten behoort vermoedelijk niet tot de ernstige misdrijven, maar Bob van der Meer kan zich beroepen op beginselen die algemeen aanvaard zijn in de Nederlandse samenleving. Als iemand weet dat een medeleerling telkens weer gepest wordt, behoort hij of zij dat aan de school melden opdat er actie kan worden genomen om dit geweld te stoppen. Dat is een redelijke afspraak binnen een gezonde schoolcultuur.

(b) Maar geldt dat eveneens voor klikken over **drugsbezit**? Een drugsgebruiker doet zichzelf schade aan, maar medeleerlingen worden daar niet de dupe van (tenzij de gebruiker tevens dealer is). Iemand die bij de schoolleiding over drugsbezit van een medeleerling klikt, ondergraaft de goede verhoudingen tussen leerlingen en stelt zichzelf buiten de groep. Iets anders is het als de leerling zich zorgen maakt over het welzijn van een klasgenoot en de mentor daarop attendeert. Daarbij wordt echter verondersteld dat de mentor zich niet als handhaver van de schoolregels opstelt, maar als hulpverlener. Je zou mogen hopen dat de mentor deze informatie niet aan het 'bevoegd gezag' overbriefft.

Mijn insteek is dat de normen en waarden op school, als het even kan, niet strenger behoren te zijn dan de normen en waarden in de omringende samenleving. Zeker als het gaat om het beleid gericht op *handhaving* van normen en waarden. Melding van pestgedrag is passend. En het is een goed streven om scholen drugsvrij te maken. Maar klikken over drugsbezit gaat mij te ver.

In Amerikaanse *honor codes* worden scholieren (c.q. studenten) soms aangemoedigd een medeleerling aan te geven als zij er kennis van hebben dat deze gespiekt heeft.⁴ Dat vind ik eveneens te ver gaan. Net als de drugsgebruiker benadeelt de spieker uiteindelijk vooral zichzelf.⁵ Men kan niet van leerlingen verlangen dat ze spiekers verlinken.

(c) En hoe zit het dan met leerlingen die **wapens** (bijvoorbeeld een steekwapen) mee naar school nemen? Als ik weet dat mijn buurvrouw gewoonlijk een busje pepperspray (of een steekwapen) in haar handtas heeft, zal ik niet naar de politie lopen. En evenmin als ik weet dat mijn buurman een revolver op zijn nachtkastje heeft liggen. Wapenbezit is onverstandig en in principe afkeurenswaardig, maar zo gauw zal ik niet gaan klikken. Maar ik word toch wat onrustig als ik hem thuis met een mitrailleur of met handgranaten zou zien spelen. Mijn aangiftebereid neemt toe naarmate ik het risico groter acht dat het wapen, *in handen van de betrokkene*, een gevaar voor de omgeving oplevert. Daar zit hem de crux. Welnu, een steekwapen *in handen van minderjarige scholieren* is een gevaar voor de veiligheid op school. Daarom vind ik Van der Meer's stelling goed verdedigbaar: wapenbezit melden is geen klikken maar een 'burgerplicht' binnen de school community.

Ik had het daarstraks over een drugsvrije school. Dat is een goed streven, hoewel het in de meeste scholen niet voor 100% bereikt zal worden. Datzelfde geldt voor een pestvrije school. Vorige week meldde het dagblad *Trouw* positieve ontwikkelingen in het antipestbeleid van basisscholen.⁶

Wes Holleman
weblog onderwijs 6-2-2008
www.onderwijsethiek.nl

>>> eindnoten >>>

-
- ¹ <http://www.pesten.net/>; zie ook <http://www.pestweb.nl/aps/pestweb>, <http://pesten.startpagina.nl/>
- ² http://www.volkskrant.nl/binnenland/article501664.ece/Jongen_die_klasgenoot_stak%2C_valt_niets_te_verwijten
- ³ <http://wetten.overheid.nl/>
- ⁴ http://www.academicintegrity.org/codes_and_policies/index.php
- ⁵ In de Verenigde Staten ligt dat trouwens iets anders: bij *grading on the curve* wordt je cijfer beïnvloed door het percentage klasgenoten dat een betere prestatie heeft geleverd.
- ⁶ [http://www.trouw.nl/deverdieping/opvoeding_onderwijs/article905679.ece/Intensieve_aanpak_van_pesten_werkt_\(31/1/2008\);](http://www.trouw.nl/deverdieping/opvoeding_onderwijs/article905679.ece/Intensieve_aanpak_van_pesten_werkt_(31/1/2008);)
http://www.kennisnet.nl/nieuwsportal/algemeen/noorse_methode_werkt_tegen_pestening_op_school.html;
<http://www.tno.nl/> > zoek op 'pestening'